

Consultatiereactie Landelijke Doelen Natura 2000

Graag reageren wij als Ledencommissie Natuurmonumenten Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen op de voorgenomen herijking landelijke doelen Natura 2000. Het is positief dat u de vastgestelde landelijke Natura 2000-doelen een breed gedragen fundament geeft. De door u toegevoegde actuele en wetenschappelijk onderbouwde aanvulling, uitgevoerd door WUR en SOVON, blijft nodig om effectief natuurherstel te kunnen realiseren.

- Opvallend is uw stelling dat alleen overheden direct belanghebbend zijn bij de herijking van landelijke doelen voor de Natura 2000-habitattypen en – soorten. In concreto heeft u daarin gelijk maar in het onderhavige beleid zijn het de terreinbeherende organisaties / particulieren die de voorgestelde maatregelen dienen te implementeren en zijn daarmee eveneens direct belanghebbend.
- Daarbij staat echter de doelstelling van N2000, de begrensde VHR-gebieden en de aangewezen soorten en de kritische grenswaarden voor een duurzame staat van instandhouding wat ons betreft niet ter discussie. Het is wel goed om aan te scherpen op basis van wetenschappelijke inzichten en klimaatverandering. Ook een verdere specificering met betrekking tot de omvang van leefgebieden en biotoopeisen van soorten kan helpen bij heldere doelen. Bij helder, eenduidig en langjarig constant beleid heeft de natuur, de (landbouw)economie en de te realiseren opgavers (verduurzaming, Wonen) allen belang.
- In uw notitie Vernieuwde landelijke doelen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten betreffende kaders en maatwerk benoemt u specifiek de effecten van klimaatverandering (pagina 29) en niet het desastreus effect van stikstof depositie. Beide zijn echter van direct belang voor het al- of niet behalen van beschreven landelijke doelen. Bij de beschrijving van habitattypen, met name extreem gevoelige typen als H2330 (zandverstuivingen) en H3130 (zwak-gebufferde vennen) wordt dit wel benoemd. In het kader van andere vigerende beleidsopgaven pleiten wij ervoor de stikstofdepositie aansluitend op pagina 29 nader uit te werken.
- Helaas schieten de voorgestelde conceptdoelen nog tekort om het gewenste doel - natuurherstel in Nederland - daadwerkelijk te bereiken, wij lichten dat hieronder nader toe.

1. Ontbrekende doelen voor soorten

Voor meerdere soorten zijn nog geen landelijke doelen geformuleerd. Dit betreft onder andere beschermde soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten die inmiddels duurzaam in Nederland voorkomen maar waar nog geen gebieden zijn aangewezen, zoals de kraanvogel, zeearend en middelste bonte specht. Wij verzoeken u de ontbrekende landelijke doelen voor bijlage IV-soorten, recent gevestigde soorten vast te stellen en waar dat logisch is mee te nemen bij de definitieve vaststelling van de landelijke Natura 2000-doelen.

2. Ook verzoeken wij u de ontbrekende doelen voor stadsvogels en boerenlandvogels, welke zich voornamelijk buiten Natura 2000 begeven, toe te voegen. Ook voor deze soorten gelden Europese herstelverplichtingen
3. Te lage doelen voor soorten en habitattypen

Voor een aanzienlijk deel van de soorten en habitattypen zijn doelen vastgesteld die lager liggen dan de wetenschappelijk geadviseerde waarden. Uw beleid is nu gericht op het behalen van de minimale voorwaarden waarop soorten en habitats kunnen voorkomen. Dit beleid geeft geen ruimte voor maatwerk en geeft onvoldoende zekerheid op het duurzaam (en dus robuust en gezond) instandhouding van populaties en habitats.

. Zeker als herstelmaatregelen lokaal niet haalbaar blijken, is het van belang om elders ruimte te hebben via hogere landelijke doelen. Wij verzoeken u de landelijke doelen aan te scherpen door de bovengrens van de wetenschappelijke bandbreedtes als uitgangspunt te nemen, om zo meer ecologische zekerheid en flexibiliteit te creëren.

4. Onvoldoende onzekerheidsmarge

Het hanteren van het strikt noodzakelijke als doel, zonder marge voor onzekerheden in uitvoering en ecologische condities, maakt dat het niet halen van een doel automatisch leidt tot het niet behalen van de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is het juridisch en ecologisch kwetsbaar beleid. Door doelen iets hoger te stellen dan het strikt noodzakelijke wordt ruimte gecreëerd voor tegenvallers én flexibiliteit bij gebiedsgerichte afwegingen. Wij verzoeken u om in de definitieve vaststelling van de doelen structureel een ecologische onzekerheidsmarge in te bouwen, zodat het beleid juridisch robuuster en ecologisch effectiever wordt. Ook verzoeken wij u kritisch te kijken naar de interactie tussen de verschillende te stellen doelen. Als voorbeeld noemen we hydrologisch herstel en reductie van de stikstofdepositie.

5. Onvoldoende aansluiting op de EU Natuurherstelverordening (NHV)

In de NHV is vastgelegd dat herstelmaatregelen uiterlijk in 2050 genomen moeten zijn voor nagenoeg de volledige benodigde referentieoppervlakte. Bij uitzondering kan er uitgeweken worden naar een percentage tussen de 90 en 100%. Wij constateren dat u zonder ecologische motivering in meerdere gevallen onder de 90% van deze blijft. Dit is niet in lijn met de verordening en ondermijnt de juridische houdbaarheid van het nationale herstelplan. Wij verzoeken u de voorgestelde doelen in lijn te brengen met de verplichtingen uit de NHV, door minimaal de volledige benodigde referentieoppervlakte als uitgangspunt te hanteren. Daarbij moeten ook gebieden met een ontwikkelopgave meegenomen worden.

Tot slot vragen wij om meer transparantie in de onderbouwing van keuzes die afwijken van wetenschappelijke adviezen, een gedegen onderbouwing voorkomt juridische problemen op een later moment en draagt bij aan maatschappelijk draagvlak.

Wij danken u voor de mogelijkheid tot inspraak en hopen dat bovenstaande aandachtspunten worden meegenomen bij het vaststellen van de definitieve landelijke doelen.

Namens de Ledencommissie Natuurmonumenten Noord- Brabant / Rijk van Nijmegen

Drs. Kees Boele

26 mei 2025